

ЕТНІЧНИЙ ТУРИЗМ У КАРПАТАХ: ПОТЕНЦІАЛ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ М. УЖГОРОД

**Ніколенко А. М.,
ЗВО спеціальності 242 Туризм і рекреація
Олійник Т.Г.,**

**канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств
Миколаївський національний аграрний університет**

Карпатський регіон є одним із найбільш привабливих туристичних осередків України завдяки поєднанню унікального природного середовища та багатой культурної спадщини. Саме ці чинники створюють сприятливі умови для розвитку різних видів туризму. Одним із найдинамічніших напрямів сьогодні виступає етнічний туризм, що ґрунтується на пізнанні традицій, побуту, мистецтва та гастрономії місцевих етносів [1].

Карпатський регіон історично був територією співіснування різних етносів: українців, угорців, словаків, румунів, євреїв, ромів. Така багатонаціональність зумовила розмаїття культурних традицій, яке сьогодні формує основу для розвитку етнічного туризму [2].

Етнічний туризм у Карпатах має кілька напрямів:

- етнографічний (знайомство з житлом, господарськими будівлями, побутом етносів),
- культурно-фестивальний (участь у святах, фестивалях, релігійних і народних обрядах),
- гастрономічний (дегустація традиційних страв та напоїв),
- ремісничий (практикування й популяризація традиційних промислів).

Таким чином, етнотуризм сприяє інтеграції локальних традицій у сучасний туристичний продукт і відповідає принципам сталого розвитку, адже дозволяє поєднати економічний ефект із культурним відродженням [5].

Яскравим прикладом практичної реалізації етнічного туризму є місто Ужгород, адміністративний центр Закарпатської області. Місто вирізняється

особливою мультикультурністю, що проявляється в архітектурі, культурному середовищі та гастрономії. Основними об'єктами етнічного туризму є:

- Ужгородський замок XIV ст., де функціонує краєзнавчий музей з етнографічними експозиціями.
- Закарпатський музей народної архітектури та побуту (скансен) — унікальний комплекс, що відтворює традиційне житло та сакральну архітектуру гуцулів, бойків, лемків, русинів.
- Фестивалі й свята: «Сакура-Фест», «Закарпатське Божоле», «Свято вина і меду», які знайомлять туристів із традиційними ремеслами, музикою та звичаями.

Особливе місце займає гастрономічний туризм, адже кухня Закарпаття є яскравим прикладом культурного синтезу. Бограч, токан, закарпатські вина та сири стали візитівкою регіону й активно популяризуються у форматі гастро-турів [3].

Важливим напрямом є розвиток народних ремесел: лозоплетіння, гончарство, різьблення по дереву. Їхнє відродження через етнофестивалі та майстер-класи підсилює туристичну привабливість міста.

Попри значний потенціал, етнічний туризм в Ужгороді стикається з низкою проблем. Передусім це недостатня промоція міста на міжнародному туристичному ринку, що знижує його конкурентоспроможність порівняно з іншими європейськими туристичними центрами. Важливою проблемою залишається і слабка туристична інфраструктура поза межами центральної частини міста, що ускладнює створення комплексних туристичних продуктів. Додатковим викликом є потреба у збереженні автентичності в умовах масового туризму, адже збільшення туристичних потоків може призвести до комерціалізації культурних практик та втрати їхньої унікальності [4].

Водночас окреслені виклики створюють основу для пошуку нових рішень і визначення перспектив розвитку етнотуризму. По-перше, важливим напрямом є розробка нових етно-маршрутів, що поєднують відвідування культурних об'єктів із знайомством із гастрономічними традиціями, ремеслами та

фестивалями. По-друге, ефективним кроком може стати створення туристичних кластерів на основі співпраці місцевої влади, підприємців та культурних інституцій, що сприятиме формуванню єдиного туристичного простору.

Окремої уваги потребує розвиток інформаційної інфраструктури, зокрема впровадження цифрових карт, мобільних додатків та мультимовних гідів, які значно підвищать доступність та зручність туристичних послуг. Не менш важливим завданням є розширення міжнародної співпраці, зокрема включення Ужгорода до європейських етнотуристичних маршрутів. Це дозволить інтегрувати місто в міжнародний туристичний простір і зміцнити його позиції як одного з провідних центрів етнічного туризму Карпат [1; 4].

Отже, етнічний туризм є вагомим чинником розвитку Карпатського регіону та формування його позитивного іміджу. Ужгород, завдяки багатонаціональній спадщині, музеям, фестивалям, гастрономії та ремеслам, має унікальний етнокультурний потенціал. Для його реалізації необхідний комплексний підхід, що передбачає збереження автентичності, розвиток інфраструктури й активну промоцію, що дозволить місту стати провідним центром етнотуризму Карпат.

Список використаних джерел

1. Гаврилюк, С. П., Сегеда, І. Ю. Етнічний туризм як форма збереження культурної спадщини України // Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Туризм. 2019. Т. 22. № 1. С. 45–52.
2. Гринько, О. І. Рекреаційно-туристичний потенціал Українських Карпат : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 284 с.
3. Ковальчук, С. В. Гастрономічний туризм як чинник розвитку туристичного іміджу Закарпаття // Туризм і готельно-ресторанна справа. 2021. № 1. С. 77–85.
4. Мельник, О. Г. Туристичний потенціал Ужгорода та перспективи його використання // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. 2017. Вип. 1 (49). С. 103–110.
5. Паньків, Н. М. Розвиток етнічного туризму в Закарпатті // Географія та туризм. 2015. № 33. С. 74–81